

Melonnan turvallisuusohje

Melontaturvallisuuden neuvottelukunta on antanut 19.4.2023 kokouksessa tämän melonnan turvallisuusohjeen.

Melonnan turvallisuusohje	1
1. Soveltaminen	1
2 Melottavan vesikulkuneuvon rakenne	2
3 Vesikulkuneuvon varusteet	2
4 Melojan varusteet	2
5 Melontatilanteeseen osallistuvien henkilömäärä	3
6 Koskiloukitus	4
7 Uimataito melonnassa	4
8 Turvallisuussuunnitelma	4
9 Toiminnan toteuttajan pätevyysvaatimukset ja velvollisuudet	5
10 Osallistujan velvollisuudet	5
11 Poikkeukset	6
13 Ohjeen käyttöönotto	6

1. Soveltaminen

1.1 Tätä ohjetta sovelletaan järjestötoiminnassa, ansiotarkoituksessa, tai muutoin järjestetysti tapahtuvassa melonnassa.

1.2 Myös yksittäisten melojien omaehtoisessa toiminnassa suositellaan soveltuvien osin noudattavan tätä ohjetta.

1.3 Ohje kattaa vesikulkuneuvon vuokrauksen, melontaretkeilyn, -koulutuksen, ohjelmapalvelut ja muut vastaavat toiminnot.

1.4 Melottavalla vesikulkuneuvolla tarkoitetaan tässä ohjeessa kajakkia, avointa kanoottia, SUP-lautaa, reppulauttaa (ns. packraft) tai muuta vastaavaa melalla liikuteltavaa vesikulkuneuvoa lukuun ottamatta koskenlaskuun ja elämyspalvelutoimintaan suunniteltuja leveitä, usean henkilön kumilauttoja.

1.5 Melontatilanteella tarkoitetaan tässä ohjeessa vesikulkuneuvon, melontavarusteiden, melontapaikan, olosuhteiden, melojan, melontatilanteen ohjaajan ja melojaryhmän taitojen yhdistelmää.

1.6 Tämän ohjeen lisäksi kuluttajapalveluita ja vuokrauspalveluja tarjoavien toimijoiden tulee huomioida myös voimassa oleva lainsäädäntö ja valvovien viranomaisten (mm. Tukes, Traficom) antamat ohjeet.

1.7 Kilpailutoiminnassa ja siihen liittyvässä harjoittelussa noudatetaan erikseen vahvistettuja eri melontalajien turvallisuusohjeita.

1.8 Kaikessa toiminnassa on noudatettava meriliikenteen sääntöjä ja vesiliikennelakia.

2 Melottavan vesikulkuneuvon rakenne

2.1 Melottavasta vesikulkuneuvosta vastuussa olevan eli omistajan, vuokralle antajan, vuokraajan tai muun käyttäjän on pidettävä vesikulkuneuvo melontakelpoisena. Vesikulkuneuvon rakenteen, varusteiden, lujuuden ja vakavuuden on oltava sellainen, että se on turvallinen siinä melontatilanteessa, missä sitä käytetään.

2.2 Vesikulkuneuvossa tulee olla kellukkeet tai vedenpitävät laipiot ja sen tulee olla niin rakennettu ja varustettu, että se pysyy pinnalla vaakasuorassa vedellä täytettynä ja kutakin henkilöä kohti 100 Newtonin voimalla kuormitettuna, joka vastaa noin 10 kg painoa.

2.3 Melonnassa tulee käyttää sellaisia vesikulkuneuvoja ja varusteita, jotka soveltuvat kyseiseen melontatilanteeseen.

3 Vesikulkuneuvon varusteet

3.1 Melottavan vesikulkuneuvon perusvarustukseen kuuluvat:

- mela(t)
- olosuhteisiin ja melojalle sopiva CE-hyväksytty kelluntaliivi, kelluntapukine tai pelastusliivi kullekin melojalle
- kajakissa aukkopeite jokaiseen aukkoon
- tartuntakahvat tai vastaavat keulassa ja perässä ja/tai kansinarut
- tyhjennyspumppu, äyskäri tai muu tyhjennysväline
- koskimelontakypärä, jos melotaan koskessa tai muissa sellaisissa tilanteissa, joissa on päähän kohdistuvien iskujen mahdollisuus.

3.2 Melottaessa avokanootilla olosuhteissa, joissa on ilmeinen riski kanootin täyttymisestä vedellä, on kanootissa oltava kiinnitettynä niin kantavat kellukkeet, että kanootti säilyttää melontakelpoisuutensa vesilastissakin.

3.3 Omistaja ja yhteystiedot merkittynä vesikulkuneuvon.

4 Melojan varusteet

4.1 Melojan varusteisiin kuuluvat:

- melottaessa melonta- tai pelastusliivi tai kelluntapukine
- SUP-lautailussa lautailijaan kiinnitettävä remmi, joka yhdistää lautailijan ja laudan. Koskessa pikalukollinen vyötärölle kiinnitettävää karkuremmi.
- olosuhteiden mukainen melonta-asu
- pilli tai muu äänimerkinantolaite
- valkoinen valo melottaessa pimeässä tai huonon näkyvyyden vallitessa

Lisäksi melojan on esimerkiksi heijastimilla, kirkasvärisillä vaatteilla tai muuten huolehdittava näkyvyydestään kaikissa sää- ja valaistusolosuhteissa.

4.2 Muita varusteita ovat melontatilanteen johtajan harkinnan mukaan:

- varavaatetus vesitiiviisti pakattuna
- ryhmässä riittävä määrä tyhjennyspumppuja, äyskäreitä tai muita tyhjennysvälineitä
- vesitiivis melontapuku, eli ns. melojan kuivapuku tai märkäpuku, jos kaatumistilanteessa toimintakyvyn heikkenemiseen johtava kylmettymisen vaara on todennäköinen
- koskimelontakypärä koskessa melottaessa ja muissakin tilanteissa, joissa olosuhteet sitä edellyttävät
- kompassi ja kartta tai muu luotettava navigointilaite
- melakelluke helpottamaan takaisin kajakkiin kiipeämistä
- vedenkestävästi pakattu puhelin käyttövalmiina, esim. melontaliiviin kiinnitettynä.

4.3 Retkenjohtajan, ohjaajan tai kouluttajan varusteisiin kuuluvat melontatilanteen edellyttämällä tavalla edellä mainittujen lisäksi:

- hinausvyö tai -köysi tai heittoköysi
- lämpösuojain, esimerkiksi hypotermiapeite
- ensiapupakkaus
- vesikulkuneuvon ja tärkeimpien varusteiden paikkaustarvikkeet ja korjausvälineet
- puukko tai katkaisuveitsi
- puhelin, yhteydenpitoa ja säätiedotusten seuranta varten
- muu yhteydenpitoväline, jos puhelin ei melontatilanteen toiminta-alueella toimi
- varamela(t)
- tulentekovälineet
- hätäraketit, soihdut tai muu tehokas merkinantolaite, kun melotaan merellä tai suurilla sisävesillä.

Retkenjohtajan tai kouluttajan on huolehdittava siitä, että ryhmällä on mukana riittävä määrä edellä mainittuja turvavarusteita. Turvavarusteet on pakattava käyttötarkoituksen mukaan tarkoituksenmukaisesti saataville.

5 Melontatilanteeseen osallistuvien henkilömäärä

5.1. Toiminnan vetäjän tulee aina arvioida turvallisuuden kannalta oikea ohjaajien ja osallistujien lukumäärän suhde. Melontatilanteessa ohjaajien ja osallistujien suhdeluvun tulee perustua riskiarviointiin ja olla sellainen, että toiminta on kaikissa tilanteissa turvallista. Turvallinen suhdeluku riippuu mm. ohjaajista, olosuhteista, osallistujista ja käytettävästä kalustosta.

5.2. Lähtökohtaisesti suositeltava ryhmäkoko yhdelle ohjaajalle on kahdentoista (12) hengen ryhmä kahdeksassa (8) eri vesikulkuneuvossa.

5.3. Kohdan 5.2. lukumääristä voidaan turvallisuustekijät ja tilanteen hallinta huomioon ottaen vastuuhjaajan päätöksellä poiketa.

5.4. Melontatilanteen johtajalla täytyy tarvittaessa olla käytettävissä riittävän määrä päteviä avustajia niin, että ohjaajien ja ohjattavien suhde mahdollistaa turvallisen toiminnan.

5.5. Vesikulkuneuvossa, joissa meloo vähintään 2 henkilöä, on oltava nimetty vastuuhenkilö, päällikkö, joka on vastuussa vesikulkuneuvon turvallisuudesta ja kykenee pitämään vesikulkuneuvon halutulla kurssilla.

6 Koskiluokitus

6.1 Koskiluokituksia voi pitää reitin riskien arvioinnissa lähtökohtana, mutta on huomioitava, että koskien luokituksen käytännöt ja asteikot vaihtelevat eri maissa ja myös maiden sisällä.

6.2 Suomessa kosket jaetaan vaativuuden perusteella luokkiin I-VI ja X. Näistä I helpoin ja VI vaativin. X tarkoittaa laskukelvottomaksi arvioitua koskea. Vedenkorkeuden vaihtelu voi muuttaa koskiluokitusta.

6.3 Luokitukset ovat aina ohjeellisia ja melojan on itse arvioitava kosken vaikeus ja koskessa melomisen riskit suhteessa omaan ja ryhmän osaamiseen, käytössä olevaan kalustoon ja vallitseviin olosuhteisiin.

7 Uimataito melonnassa

7.1 Melontatapahtuman järjestäjän ja melontakaluston vuokralle antajan on määriteltävä osallistujilta vaadittava uimataidon taso ja huomioitava tämä tapahtuman turvallisuusjärjestelyissä.

Uimataitovaatimuksen määrittelyn on perustuttava toiminnan riskiarviointiin, jossa on huomioitu mm. käytettävä kalusto, vallitsevat olosuhteet ja ohjaajien toimintavalmiudet.

7.2 Melontatapahtuman järjestäjän ja kalustovuokraajan on tiedotettava osallistujia tai kalustovuokraajia uimataitovaatimuksesta. Järjestäjän tulee selvittää, vastaako osallistujien ja kalustonvuokraajien uimataito asetettuja vaatimuksia

7.3 On suositeltavaa, että melontatapahtumaan osallistuva pystyy toimimaan rauhallisesti ja uimaan vähintään 25 metrin matkan melontavarusteissa jouduttuaan veden varaan ja pään käytyä hetkellisesti pinnan alla.

8 Turvallisuussuunnitelma

8.1 Turvallisuussuunnittelu on ennakoivaa turvallisuutta.

8.2 Melontaretken tai -tapahtuman järjestäjällä tulee olla turvallisuussuunnitelma, josta on tiedotettu osallistujille. Turvallisuussuunnitelman pitää olla huolellisen, ennalta tehdyn riskikartoituksen tulos ja jokaisen osallistujan pitää osaltaan tuntea suunnitelma. Yksinkertaisimmillaan tämä tarkoittaa suullista ohjeistusta, esimerkiksi kuinka lähellä rantaa melotaan, kuinka melotaan ryhmässä, kuinka ylitetään vilkas veneväylä ja miten toimitaan kaatumistapauksessa.

8.3 Melottaessa vaikeassa koskessa tai avomerellä, tämä voi tarkoittaa esimerkiksi ennakoon järjestettyjä tilanteenmukaisia pelastautumisharjoituksia. Helpommissa vesistöissä melottaessa, jos ryhmässä on henkilöitä, joilla on vähemmän melontakokemusta, tämä voi tarkoittaa keskimääräistä tiukempaa ohjeistusta ja sen noudattamisen valvontaa. Vaativassa melontatilanteessa voidaan käyttää ulkopuolisia turvajärjestelyjä, esimerkiksi turvavenettä tai rannalta avustavia henkilöitä

8.4. Melontatapahtuman järjestäjän ja kaluston vuokraajan on pyrittävä selvittämään etukäteen osallistujista riittävät tiedot, jotta turvallinen toteuttaminen on mahdollista. Esimerkiksi uimataito, melontatilanteeseen olennaisesti vaikuttavat vammat tai rajoitteet, toimintakyky ja ikäryhmä on pyrittävä selvittämään.

Vaativaa melontaretkeä tai -tapahtumaa varten on selvitettävä lisäksi osallistujien kokemus, taito, kestävyys ja terveydentila.

8.5 Osanottajille on ennakoon kerrottava, millaisia vaatimuksia melontatilanne mm. osaamiselle, kestävyydelle ja terveydentilalle asettaa.

8.6 Tarjottaessa kuluttajaturvallisuuslain mukaisia melontapalveluita, esim. kaupallisesti myytäviä retkiä tai koulutuksia, tulee palveluntarjoajan laatia kirjallinen turvallisuusasiakirja. Tarvittaessa sitä täydennetään turvallisuussuunnitelmilla.

8.7 Toiminnan järjestäjän tulee pitää kirjaa onnettomuustapauksista ja läheltä piti -tilanteista ja niitä analysoimalla muuttaa toimintatapoja tarvittaessa.

8.8 Tarjottaessa kuluttajaturvallisuuslain mukaisia melontapalveluita on onnettomuustapauksista ja läheltä piti -tilanteista raportoitava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

9 Toiminnan toteuttajan pätevyysvaatimukset ja velvollisuudet

9.1 Melontatilanteen turvallisuudesta vastaavalla on oltava tehtävän luonteen edellyttämä turvalliseen toimintaan tähtäävä asenne, riittävä taito, kokemus, tieto ja toimintakyky. Melonnan ohjaus- ja opasvalmiuksia voi kehittää esimerkiksi melontaohjaaja- ja melontaopaskoulutuksissa.

9.2 Vastuuhenkilön tulee olla vähintään 18 vuoden ikäinen.

9.3 Vastuuhenkilöllä tai vaihtoehtoisesti jollain toimintaan osallistuvalla nimetyllä apuhenkilöllä on oltava toiminnan luonteeseen ja olosuhteisiin nähden riittävä ensiaputaito.

9.4 Vesikulkuneuvoa ei saa luovuttaa sellaisen henkilön kuljetettavaksi, ohjaittavaksi tai hallittavaksi eikä vuokrata sellaiselle henkilölle, jolla ei ole sen turvalliseen kuljettamiseen tarvittavaa kykyä ja taitoa tai jonka varusteet olosuhteisiin nähden ovat puutteelliset. Vesikulkuneuvon käyttäjälle tai vuokraajille on tiedotettava melonnan turvallisuusvaatimuksista.

10 Osallistujan velvollisuudet

10.1 Melontatapahtumaan osallistujan tai vesikulkuneuvon vuokralle ottajan tulee noudattaa saamiaan neuvoja ja ohjeita sekä ottaa omassa toiminnassaan huomioon myös muiden osallistujien turvallisuus.

10.2 Melontatapahtumaan osallistujan tai vesikulkuneuvon vuokralle ottajan tulee kertoa järjestäjälle melontaan mahdollisesti vaikuttavista toimintarajoitteista sekä uimataidon tasosta.

11 Poikkeukset

11.1 Melojien taitoon nähden helpoissa olosuhteissa voidaan melontaretken tai -tapahtuman johtajan harkinnan mukaan poiketa näistä ohjeista. Vaativissa melontaolosuhteissa on aina harkittava tiukempia turvanormeja ja tarvittaessa luovuttava aiotusta melontatapahtumasta kokonaan.

11.2 Melontatapahtumissa, joissa turvallisuudesta on huolehdittu erillisillä järjestelyillä, esim. tehtävään koulutetuilla ja nimetyillä turvamelojilla ja / tai turvaveneellä tai veneillä, voidaan kohdan 5 melontatilanteeseen osallistuvien henkilömäärien ohjeista poiketa.

12 Linkit

12.1 [Vesiliikennelaki](#)

12.2 [Meriteiden säännöt](#)

12.3 Kuluttajapalvelulain mukaisten onnettomuus- ja läheltä piti -tilanteiden raportointi. Turvallisuus ja kemikaalivirasto, [Tukes](#)

13 Ohjeen käyttöönotto

Tämä ohje otetaan käyttöön 25.4.2023 ja se korvaa melontaturvallisuuden neuvottelukunnan aiemmat 24.4.2002 ja 9.11.2012 ohjeet.